

Škola Chodov

v proměnách času a společnosti

Seminární práce z Dějin pedagogiky

Eva Šubrtová

*Pedagogická fakulta UK v Praze
Akademický rok : 2009/2010
Obor: Učitelství pro 1.st. ZŠ – komb.
Semestr: druhý*

Obsah:

- I. Úvod
- II. Vývoj školy jako instituce v kontextu změn ve školském systému. Vliv rozvoje obce na školu a vývoj samotné školní budovy a jejího vybavení.
- III. Učitelství sbor a jeho proměny, vyučovací předměty.
- IV. Sociální a zdravotní péče o žáky.
- V. Školní slavnosti a typické mimoškolní aktivity žáků a učitelů školy.
- VI. Závěr

Písemné prameny:

1. Školní kronika Chodov 1868 (*uložena ve Státním okresním archivu Praha-západ**, *Archiv obce Chodov, svazek Osmiletá střední škola Chodov, Kronika 1868-1917*)
2. Svazek školní kroniky z let 1914/15 až 1954/55 (*uložen v ředitelně ZŠ Chodov, Květnového Vítězství 57, Praha 4*)
3. Svazek školní kroniky z let 1955/56 až 2005/06 (*uložen v ředitelně ZŠ Chodov, Květnového Vítězství 57, Praha 4*)
4. *SOkA Praha-západ, Archiv obce Chodov, Osmiletá škola Chodov, Listiny, karton č. 1.*
5. Šmilauerová E., Lebl J.: Průvodce po fondech a sbírkách. Okresní archiv Praha-západ, 1964.

*) dále jen SOkA Praha - západ

I.

ÚVOD

Pražská Základní škola Chodov, stojící v ul. Květnového Vítězství 57, slavila nedávno sté výročí od svého založení. Není to dost přesné, protože její zakládací listina nese letopočet 1868.

Škola vznikla v obci Chodov (705 obyvatel) náležející k panství rytířů Korbů z Weidenheimu, na českém území Rakousko-Uherské monarchie (4.). Za více než 140 let se mnohokrát proměnila až do dnešní podoby, kdy je jednou z mnoha desítek státních základních škol na území Hlavního města Prahy, v České republice, členské zemi Evropské Unie. Historie této školy proto může být docela dobrou ilustrací změn společenských, politických, ale zejména změn v pojetí školství jako klíčového systému pro formování nových občanů státu.

II.

VÝVOJ ŠKOLY JAKO INSTITUCE V KONTEXTU ZMĚN VE ŠKOLSKÉM SYSTÉMU. VLIV ROZVOJE OBCE NA ŠKOLU A VÝVOJ SAMOTNÉ ŠKOLNÍ BUDOVY A JEJÍHO VYBAVENÍ.

V 19. stol. chodily chodovské děti za svým vzděláním do Hostivaře nebo Záběhlic. Podle školského zákona ze 13. 9. 1864 pro Království České, vznikl zvláštní školní výbor ze členů zastupitelstev obcí Chodov – Litochleby, Hostivař a Záběhlice a podal návrh na zřízení samostatné školy pro veškeré děti bez rozdílu náboženství. „Povolení zřídit filialní školu v Chodově přišlo od veleslavného c.k. místodržitelství 20.5.1868 vynesením č. 26721.“(1.)

Ještě před přijetím Velkého říšského zákona v r.1869, byla dne **25. 7. 1868 podepsána zřizovací listina**, škola nesla název **Filiální školní stanoviště v Chodově okres Karlínský**. Zakládající obce měly vůči škole tříletou příspěvkovou povinnost, ale měly také povinnost určit učitele, zřídit školní budovu, opatřit školní pomůcky, topivo, školu čistit, vyplácet učitelům slušné, zaopatřit vdovy a sirotky aj. Školné bylo naopak obecním příjmem.

První školní rok zde začal 1. 9. 1869, statkář p. Matěj Kubeš dal škole k dispozici jednu volnou místnost na chodovském statku. Do této jednotřídky bylo zapsáno 120 žáků. Pro velký nedostatek místa se r. 1873 obecní zastupitelstvo usneslo koupit v Chodově staré stavení, s pomocí subvence od školské rady v Karlíně jej dalo opravit a 1. 11. 1874 byla školní budova slavnostně otevřena. Zajímavostí této přestavby je, že stavební plán se zhotovoval až podle hotové stavby po jejím dokončení.

V r. 1882 bylo povoleno otevřít 2. třídu a najmout nového vyučitele. Celkový počet žáků se až do konce 19. stol. stále pohybuje mezi 95 a 124.

20.10.1889 jsou místo středy a soboty povoleny čtvrtky jako volné dny.

V r. 1897 je státní školní inspekcí škola hodnocena jako chvalitebná. Ve škol. roce 1899/1900 dochází rozhodnutím c.k. zemské školní rady k administrativnímu sloučení hrněčické a chodovské školy (školy samotné jsou ponechány na svých místech). V tomto roce je škola již dosti přeplněná, „žáci pro nedostatek místa na stupni seděti museli“(1.), bylo jich 145. Samotná obec Chodov má v r. 1900 již 801 obyvatel (5.), v obci je zřízena hasičská kolna se zvonkem.

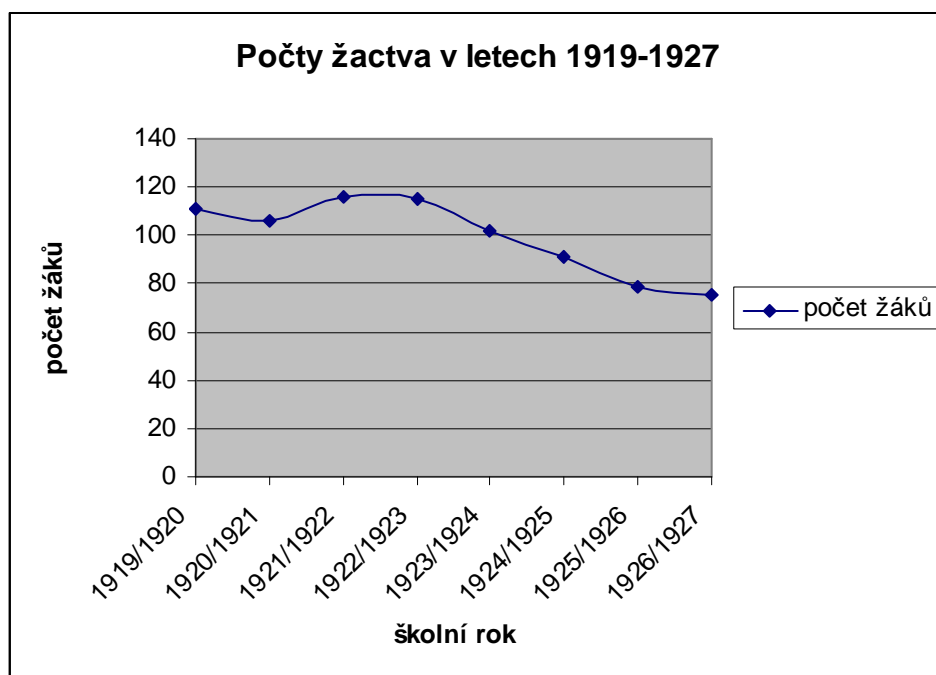
Kvůli nedostačující kapacitě vyučovacích prostor představenstvo obce rozhodlo o výstavbě nové, jednopatrové budovy, která vznikla u hostivařské silnice a měla číslo popisné 57.

12. listopadu 1905 byla slavnostně otevřena (teprve od tohoto data se počítají všechna výročí současné školy). Budova se skládala ze tří tříd, bytu pro řídicího učitele, školního dvora se studnou a zahrady. Podlaha ve třídách byla černá, dřevěná a v každé třídě stála železná kama. Tohoto roku byla otevřena i třetí třída.

Chodov, Litochleby, Chodovec, Šeberov a Hrnčíře, tvořící dosud jednu obec, se v r. 1908 rozdělila na dvě, poslední dvě jmenované části se staly samostatnou obcí. Starosta Chodova – Litochleb – Chodovce se stal i předsedou místní školní rady.

Líčením událostí v Sarajevu počíná v r. **1914** zápis v dalším svazku školní kroniky. S počátkem světové války byli někteří učitelé odvedeni na vojnu a proto byl počet tříd zredukován na dvě, tento stav trval až do r. 1919.

Ve školním roce 1915/16 c. k. zemský školní rada ruší staré čítanky a zavádí nové, trojdílné. V důsledku válečného nedostatku surovin (i papíru) jsou omezeny písemné úkoly, pro nedostatek uhlí nebyla i celé dva zimní měsíce škola v provozu. Po válce se obecná škola opět dočkala možnosti otevřít všechny tři třídy (jedna třída vždy neodpovídá jednomu ročníku), z nichž největší mívala 42-48 žáků. Vždy se uvádí, kolik dětí odešlo do měšťanské školy v nedaleké Hostivaři nebo do Vršovic. Vybavování školy pomůckami, knihami, obrazy, ovšem např. i novými kamny se dělo postupně, většinou z příspěvků spolků obce a z výtěžků školních besídek a dobrovolných sbírek.

V r. 1925/26 dochází ke sloučení obcí Chodov, Chodovec a Litochleby a je zde zavedeno jednotné číslování.

Ve školním roce 1927/28 byla k Chodovu přiškolena blízká obec Háje a tak v průběhu roku došlo k přerozdělení tříd. Zajímavé je schéma jejich uspořádání:

- I. třída.....1. školní rok.....33 žáků
  - 2. a 3. školní rok.....34 žáků
- II. třída.....4. školní rok.....11 žáků
  - 5. školní rok.....15 žáků
- III. třída .....6., 7. + 8. školní rok....26 + 16 žáků

V r. 1930 dostala obec od hlavního města Prahy štědrý příspěvek na **rozšíření školní budovy** (180.000 Kč) o **2. patro**, aby tak vzniklo 7 tříd. Kvůli přístavbě, která probíhala během

letních prázdnin, se zápis konal výjimečně už na konci školního roku a škol. rok 1930/31 začal až 17. září. Zameškaná výuka se pak nahrazovala místo volných čtvrtků. Součástí přístavby školy bylo i natření oken, dveří, pořízení záclon do oken a instalace bust T. G. Masaryka, J. A. Komenského a J. Husa do vstupních prostor školy.

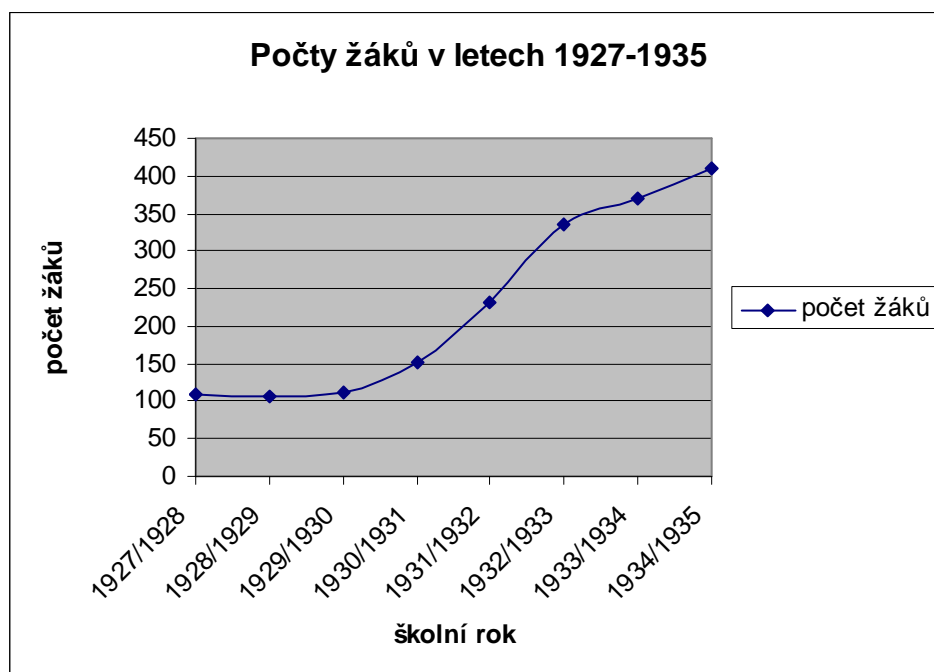
V říjnu 1931 se zvýšil počet žáků v důsledku dostavby domkových kolonií, kam se přistěhovaly rodiny z Vršovic a okolí Prahy. Díky tomu se dokonce muselo přikročit ke střídavému vyučování. Obec nadále rozprodává pozemky na stavbu dalších domků. Kronikář si stěžuje, že nově přibývší obyvatelé Chodova jsou nepřizpůsobiví a že se tím poměry Chodova zhoršily. **V r. 1933 bylo rozhodnuto o další přístavbě školy na západní straně,** v srpnu 1934 byla tato přístavba zkolaudována.

Zvětšení kapacity školní budovy znamenalo, že **v r. 1934 dochází ke změně kategorie školy z trojtřídní na pětitřídní,** kde jsou čtyři třídy postupové a jedna třída pobočná.

19. 6. 1935 je pak v Chodově zřízena měšťanská škola smíšená, povinná pro všechny žáky.

1. 9. 1935 se tedy otvírá I. ročník měšťanky, kam se zapsalo 95 žáků.

Spolek Ochrana matek a dětí v Chodově věnoval do nového začátku škole nádobí v hodnotě 550 Kč a škola byla vybavena nábytkem pro dvě třídy a kreslírnu.

Pozn.: Zápis o celkových počtech žáků se ve škol. roce 1927/1928 objevuje dvakrát, protože v průběhu tohoto roku došlo k přistěhování nových žáků. Údaj v grafu proto neodpovídá počtu žáků uvedenému výše ve schématickém uspořádání tříd.

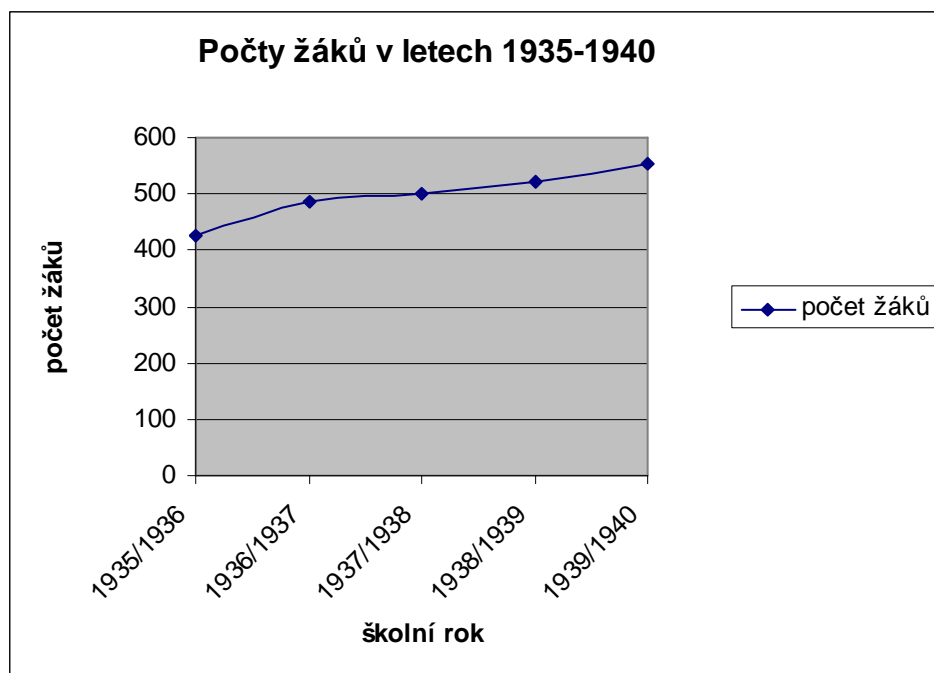
V r. 1935/36 má obecná škola smíšená již 9 tříd, z toho 4 definitivní postupné, 1 definitivní pobočnou a 4 zatímní třídy pobočné. Tyto počty se v následujících letech dále zvyšují.

25. 5. 1939 je **ustaveno rodičovské sdružení.**

Ve školním roce 1939/40 je **škola rozšířena o 5 tříd,** aby bylo max. 45 žáků ve třídě. Škola má tehdy již 16 tříd. Pro tuhou zimu (-24°C) a nedostatek otopu musely být prodlouženy vánoční prázdniny do 7.1.1940.

1. 4. 1940 byla zřízena Mateřská škola pod správou školy, měla 33 žáků a jednu učitelku. Rodičovské sdružení škole zakoupilo pianino za 500 Kč a obec darovala psací stroj v hodnotě 2.500 Kč.

„Během války byla školní kronika ukryta a nesmělo se do ní psát“(2.) , od škol. roku 1940/41 až do května 1945 tedy záznamy chybí. (Tak praví školní kronika, avšak v SOkA Praha – západ v Dobřichovicích, ve fondu Střední škola Chodov se nachází svazek okupační kroniky, který ovšem nebyl předmětem bádání.)

První poválečný zápis v kronice je z 5. 5. 1945 a týká se událostí osvobození. Dále se zde podrobně popisují boje o Chodov 6. 5., nacistické vyvražďování obyvatelstva, krádeže a granátování sklepů. Němečtí zajatci byli drženi právě ve škole. Tyto smutné události vrcholily 11.5. slavným pohřbem padlých, kterých bylo 53 chodovských, spolu s 263 sovětskými hrdiny.

Školní rok byl ukončen až 19.7. 1945 a během prázdnin se **opravovaly škody způsobené válkou.**

První poválečný rok začíná **občanskou sbírkou na školní rozhlas**, za částku 40.758 Kč bylo zavedeno 24 reproduktorů do všech tříd. Vysílání školního rozhlasu bylo zahájeno 11.10.1945 a od té doby se školní besídky i důležitá oznámení a projevy odehrávají prostřednictvím tohoto média.

Poprvé zde nalézáme poznámku, že 70 členek socialistických stran umylo všechny třídy obecné a měšťanské školy. Několikrát se podobná akce opakovala (výslovně jmenovány komunistky), až posléze od října 1948 přešla tato dobrovolnická aktivita na apolitické maminky, které se napříště samy staraly o generální úklidy školy.

Škola získává peněžní příspěvky na zařízení od politických stran a spolků (Národní fronta 425 Kč, Všeodborová organizace RGH 445 Kč, Komunistická strana 820 Kč). Přispívají také spolky, neboť je plánováno zřízení ústředního topení ve škole.

1. 4. 1946 je otevřeno druhé odd. MŠ.

Chodovské škole byla pod patronát přidělena škola ve Slavkově u Opavy, kam jsou zasílány dary a výtěžky některých dobročinných sbírek.

V květnu 1946 byla ukončena stavba nové střechy na přístavbě školní budovy.

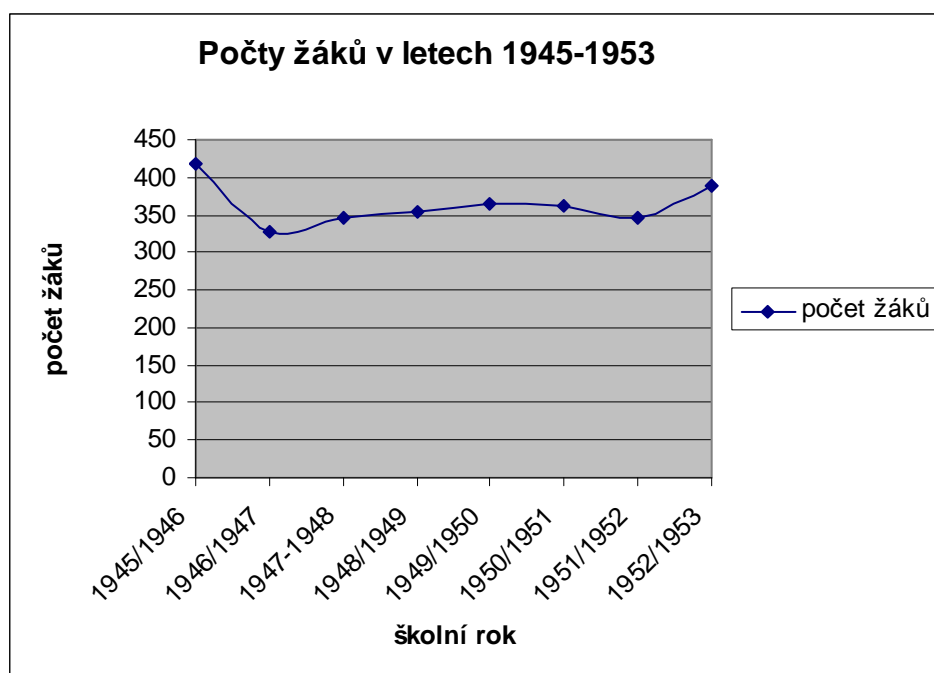
Ve škol. roce 1946/47 škola obdržela „Čestné uznání“ v rámci akce „Mládež sobě a republice“. 22. 1. 1947 byla ve vestibulu odhalena deska se jmény 53 umučených, popravených, padlých a zavražděných chodovských občanů – obětí 2. svět. války.

V r. 1947 je otevřena veřejná obecní knihovna a 26. 10. 1947 zřízen obecní rozhlas. Škola získala darem desatery housle.

22. 4. 1948 je u příležitosti vydání nového **Zákona o jednotné škole**, školním rozhlasem vysílán projev. Školní rok 1948/1949 rovněž začíná rozhlasovým projevem, tentokrát z úst ministra školství Z. Nejedlého. Z kroniky se rovněž dozvídáme, že závazek k 9. sjezdu KSČ chodovská škola splnila na 124 %.

V r. 1950/51 je zaveden **nový školní a zkoušební řád** a to již od MŠ. Sdružení rodičů a přátel školy (SRPŠ) pořídilo nový zvukový promítač s plátnem a konal se den otevřených dveří s účastí rodičů. SRPŠ též škole darovala 5 lékárníček.

V červnu 1951 se žáci zúčastnili sběru mandelinky bramborové a dalších žákovských brigád. Vznikla družina mládeže čítající 70 žáků. Členy SRPŠ bylo již 295 rodičů.

V r. 1953/1954 nastává zásadní změna, podle Školského zákona z 24. 4. 1953 počíná svou existenci **Osmiletá střední škola v Chodově u Prahy**, je otevřeno 19 tříd, čímž výrazně vzrostl počet žáků navštěvujících školní budovu a nastal nedostatek vyučovacích místností. Vedení školy tedy muselo přikročit ke střídavému vyučování ve 2. a 3. třídách.

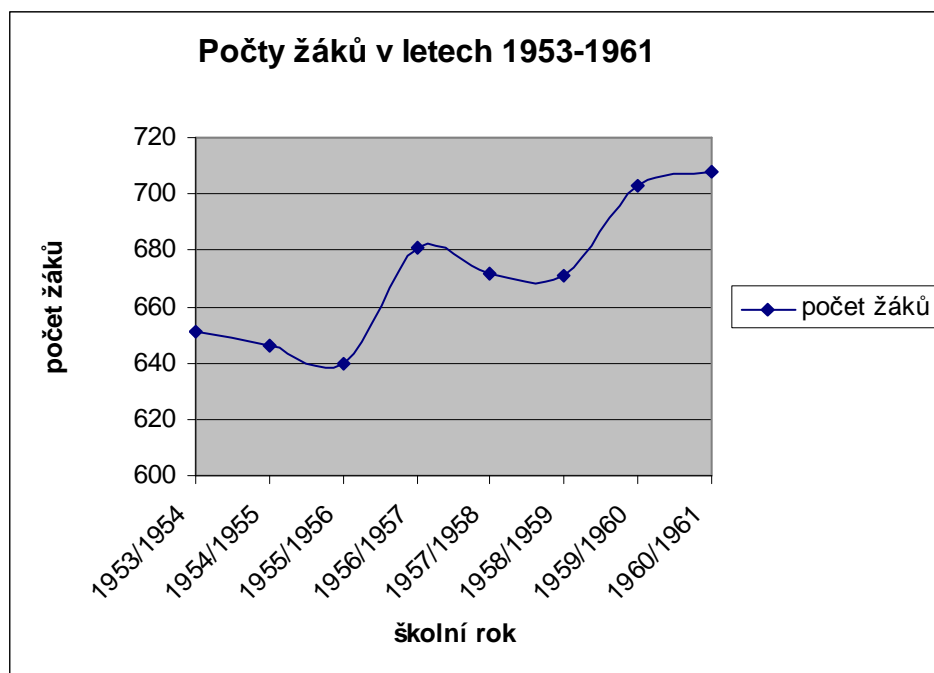
V r. 1954/55 je stále ještě evidována náboženská příslušnost žáků.

Hlavní město Praha zavedlo 3. 1. 1954 **autobusovou dopravu** ze Spořilova do Chodova. Byla založena Pionýrská rada a Žákovské shromáždění. Konala se třídní schůzka s rodiči, kde tématem byl prospěch a chování žáků.

Ve školním roce 1955/56 se začalo psát do nového svazku školní kroniky.

V r. 1957/58 je zde zmínka o opravách ve školní budově, zřízení splachovacích záchodů a odkanalizování. V prosinci 1958 byl do budovy zaveden plyn z michelské plynárny. Část tříd dostala novou parketovou podlahu a na půdě vznikly dva kabinety.

OV KSČ věnoval zdejším pionýrům rudý prapor a poté ve škole natáčel i Státní rozhlas. 23. 4. 1960 byly usnesením ÚV KSČ a vlády sníženy ceny a poskytnuty učebnice a školní potřeby všem žákům zdarma (od 1. 9. 1960). Na MNV zahájila činnost pedagogická poradna. Školu navštívil ministr státní kontroly Josef Krosnař a besedoval s pionýry.

Nový školský zákon z 15.12.1960 přinesl další změnu, z Osmileté střední školy se stává **Základní devítiletá škola v Chodově u Prahy**, okres Praha – Západ.

Poprvé v r. 1961 se konal zápis budoucích prvňáčků už v lednu (dříve se zapisovalo až první školní den v září). Ze sčítání lidu v březnu t. r. víme, že Chodov měl tehdy 4.498 obyvatel, 823 rod. domků, 11 zemědělských usedlostí a 19 činžovních domů.

Řídící učitel, který vedl v té době kroniku, měl patrně vášeň pro kosmonautiku, protože obzvláště zvýraznil nejen událost letu prvního člověka do vesmíru 12. 4. 1961, ale i všechny další lety sovětských kosmonautů. Pionýři samozřejmě neopomněli zaslat sovětskému velvyslanectví blahopřejný telegram k letu Jurije Gagarina.

Starší žáci se účastní řepných brigád v místním JZD a v r. 1962 dostávají žáci 9. tříd své občanské průkazy.

Ve škole funguje odpolední družina a k dispozici žákům je i logopedická poradna.

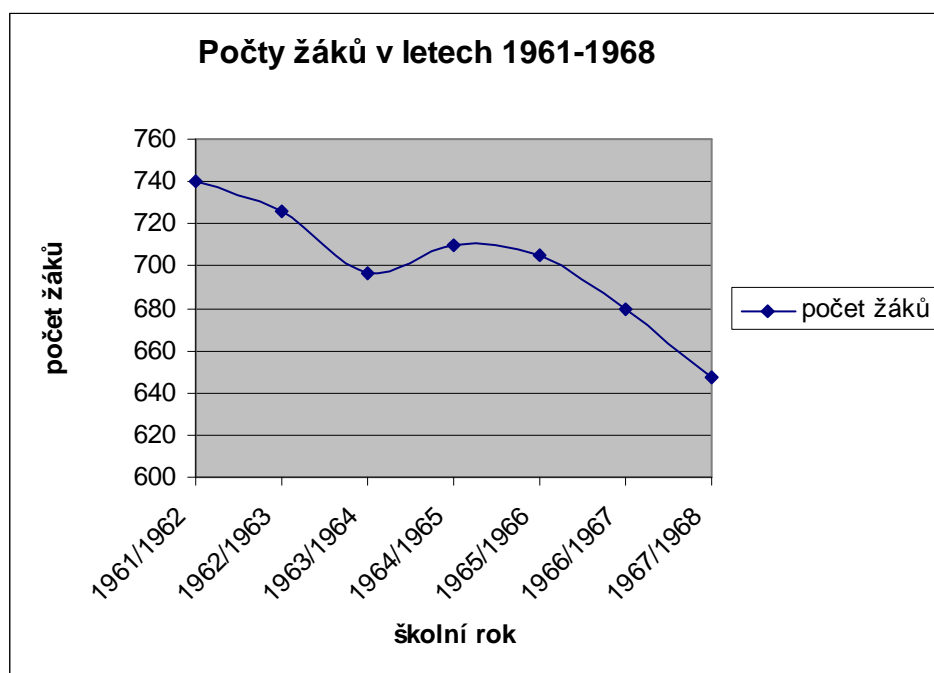
Začíná se plánovat další přístavba školní budovy.

Žáci 9. tříd se zúčastňují některých zasedání rady MNV a diskutují tam se členy zastupitelstva.

V r. 1963/64 jsou zrušeny žakovské knížky. Rozmíšťovací komise projednává umístění vycházejících žáků. *Prověrka v místní Lidové knihovně zjišťuje, že si půjčuje a čte knihy 374 žáků.*

O letních prázdninách 1964 byly provedeny opravy a úpravy ve školní budově. Z darů od spřátelených podniků bylo pořízeno lino do stravovny, magnetofon, gramofon a listové tabule. Při těchto pracech pomáhali i brigádníci. Brzy byl zakoupen i televizor pro vyučování v nižších třídách a škola měla tyto **specializované pracovny**: pro matematiku (2x), český jazyk (2x), biologii, fyziku, ruský jazyk, hudební výchovu, zeměpis a výtvarnou výchovu. *V r. 1965/66 nalézáme vedle údajů o počtu žáků rovněž informaci, zda jsou původu dělnického či úřednického.*

Pro nedostatek místa ve škole je opět realizováno střídavé vyučování pro celý nižší stupeň.

V r. 1968 došlo k připojení Chodova do Prahy 4.

Je uvedena poznámka, že od tohoto roku je volná každá lichá sobota.

Zápisy následujících let se vyznačují zoufalými povzdechy nad neutěšených technickým stavem budovy, její přeplněností, nevyhovujícím vybavením, problémy s údržbou a poklesem zájmu pracovníků (nejen zaměstnanců školy) o přijetí vlastní zodpovědnosti za práci .

Škola má 22 tříd a jen 17 učeben. Výzkumný ústav zemědělských strojů – nový patron školy, věnoval finanční pomoc školní jídelně. Školní družina má již dvě oddělení.

V r. 1969/70 **byl zvýšen počet učeben přístavbou** (tentokrát se jednalo o přestavbu prostor v hostinci U žáků), pořízen nový nábytek a spravena střecha. Byly vybudovány 3 nové kabinety na půdě. Ze skladu CO se stala „Síň tradic“.

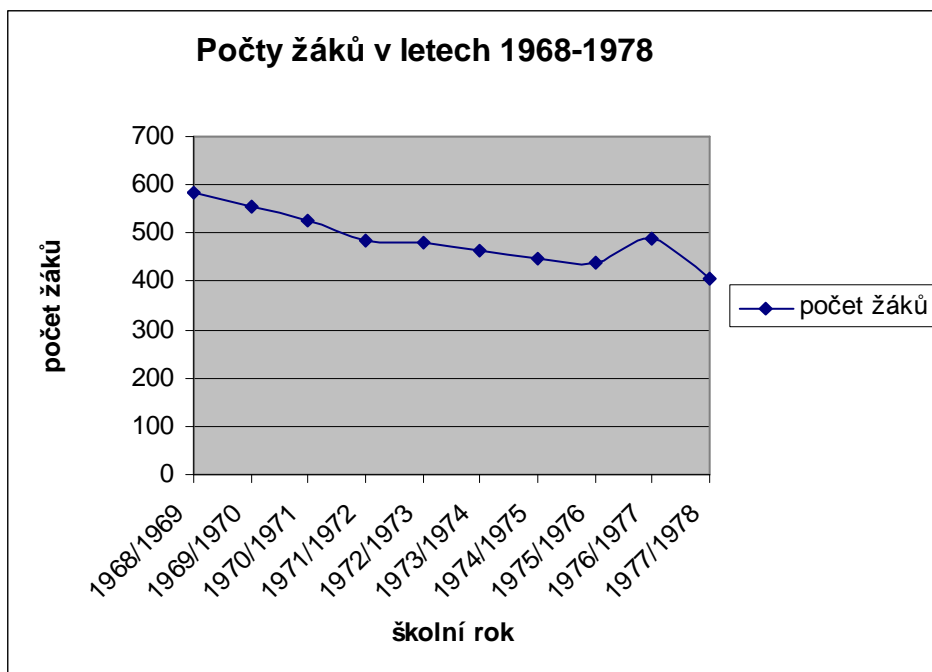
Od r. 1973 působí na škole výchovný poradce (pro rozmístování žáků vyšších ročníků).

V r. 1975/76 bylo instalováno ústřední topení na chodbě a **kvůli adaptačním pracím byla celá škola na čas přestěhována do zbrusu nové budovy sídlištní školy v Hájích.**

Tato nesnadná situace je v kronice popisována barvitě. V probíhající stavbě sídliště Háje, za velkého hluku stavebních strojů a všudypřítomného prachu, za neexistence pěších komunikací (chodilo se blátem nebo po prknech), bez zavedeného telefonu (více než rok neexistovala ani jediná telefonní linka pro školní budovu), poté s přibývajícími novými dětmi ze sídliště, 39 žáků ve třídě, nekonečné fronty na oběd... S vypětím všech sil a s pomocí všech ochotných rukou se v posledních srpnových dnech r. 1977 škola přestěhovala do své staré chodovské budovy, ačkoliv adaptační práce v ní probíhaly ještě do konce r. 1978.

Výsledkem adaptace je nové ústřední topení, kotle Buderus, nový rozvod vody, plynu, nová kotelná a komín, výměna podlah, PVC, rekonstrukce elektroinstalace vč. nových osvětlovacích těles, úprava záchodů, nátěry, výmalba, přístavek dostal novou střechu a stropy. Místo dřevěného pavilonu byl instalován tescovský pavilon s jídelnou. Cena rekonstrukce dosáhla 11 mil. Kčs. Vinou instalatérů vznikl 10.8.1978 na půdě školy požár, byl však brzy odhalen pozornými občany a způsobené škody nebyly velké.

Rok 1976/77 přináší tzv. „**novou koncepci výuky**“, která měla být (podle sovětských výzkumů) obzvláště vhodná pro bystřejší žáky a podporující též průměrné a slabší žáky. Z požadavku „akcelerace dětského vývoje“ tak vyplynulo i zkrácení docházky do ZŠ na osm let, takže v r. 1982/83 zmizela poslední devátá třída.

Kolem budovy chodovské školy vyrůstá nové panelové sídliště (za přítomnosti všech rušivých a obtěžujících faktorů probíhající stavby), jsou zavedeny další autobusové linky. V r. 1982/83 byla **v sousedství otevřena nová škola** v Brodského ulici, kam přešla část žáků.

Zápisy v kronice jsou v těchto letech zoufale „ublábolené“, píše se zde zejména o uplatňování vedoucí úlohy KSČ v řízení, o ideologických konferencích apod.

V r. 1984/85 dochází k poškození střechy vichřicí a je dokoupeno blíže nespecifikované vybavení školy.

Rok 1985 je rokem oslav **800. výročí založení Chodova a 80. výročí zal. chodovské školy**.

V r. 1988/89 je zmíněna brigáda k dokončení objektu bývalé MŠ v sousedství školní zahrady.

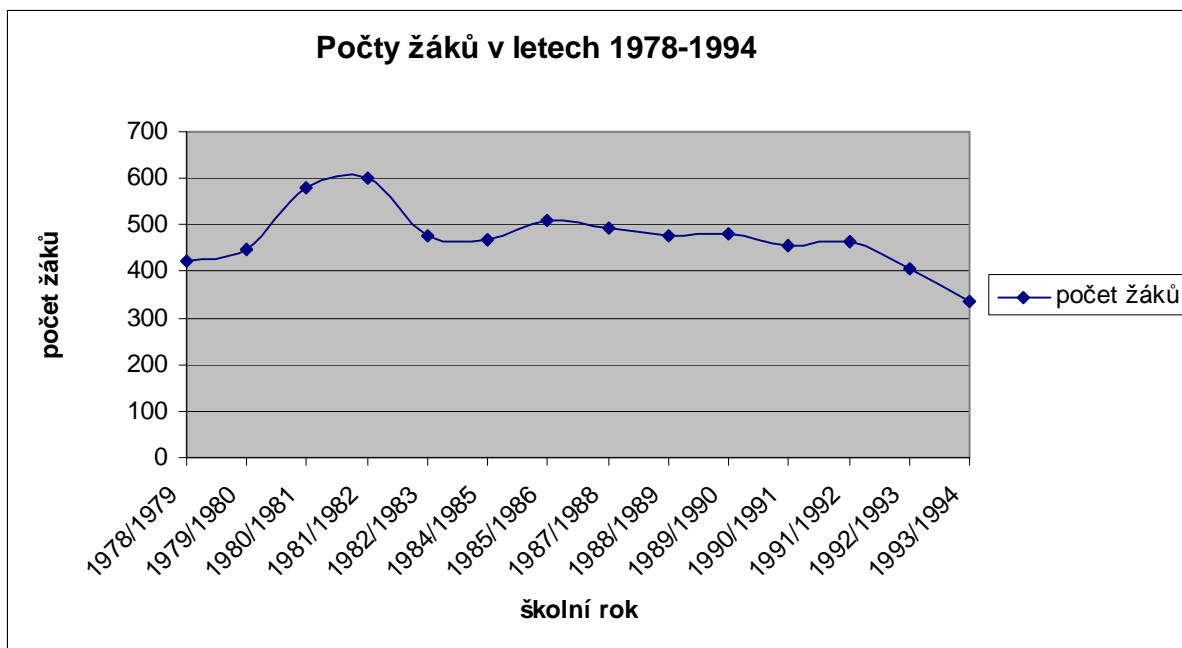
Rok 1989/90 je zlomový. Začíná povzdechem, že je katastrofální nedostatek učebnic dějepisu, českého jazyka - literatury a matematiky pro 6. ročníky, učitelky se dokonce musely uchýlit k nákupu některých slovenských učebnic.

Po 17. listopadu 1989 dochází ke změnám učebních plánů.

Ministerstvo školství provádí změny, některé až překotné a nedostatečně projednané, učitelé se o některých zásadních skutečnostech dovídají až z tisku.

8. a 9. 6. 1990 se v budově školy konaly první svobodné volby po pádu „komunismu“. Na konci školního roku došlo pochopitelně i k zásadním personálním změnám ve vedení školy. Rok 1990/91 je silně poznamenán ekonomickou reformou a celostátním zhoršením finanční situace, což znamenalo především odložení plánované přístavby. Došlo pouze k opravě střechy a dívčích WC ve 2. patře, protože obojí bylo v havarijním stavu. Síň tradic, která již nikoho nezajímala, byla přebudována na počítačovou pracovnu.

Škola byla předána pod správu Obecního úřadu na Jižním Městě.

V letech 1983/84 a 1986/87 není počet žáků uveden. Propad r. 1982/83 je patrně podpořen „vymizením“ devátých tříd. V dalších letech jsou údaje o počtu žáků uváděny jen sporadicky. Cílový počet žáků pro zdravé uchování její „životaschopnosti“ byl v r. 1996 stanoven na 450.

Počátek devadesátých let je „turbulentní“ pro celou společnost, školství se potýká s nedostatkem učitelů, neboť jejich platové ohodnocení je nevalné, od ledna 1993 platí nové platové tabulky, ale i nový daňový systém a nové systémy sociálního a zdravotního pojištění. Ve šk. roce 1993/94 škola usiluje opravu oken, které jsou (jak praví kronikář) v „katastrofickém stavu“(3.).

V prvních třídách se začíná ověřovat **projekt Obecná škola**, předpokládající návrat pětiletého prvního stupně. Škola je vybavena audiovizuálními pomůckami.

Od 1. 1. 1995 je škola v právní subjektivitě, z čehož pro vedení školy plyne více starostí, ale také větší svoboda v rozhodování o rozpočtu školy, možnost lépe plánovat atd... Během prázdnin tohoto roku došlo k vytoužené opravě oken (dřevěná za plastová) a též výměně radiátorů.

Od r. 1995/96 pro stálé snižování počtu žáků **hrozí zrušení ZŠ**. Škole byla poskytnuta dvouletá lhůta k realizaci projektu sportovních tříd a odpoledních mimoškolních aktivit, což mělo vést ke zlepšení početního stavu žáků.

Došlo k opravám soc. zařízení školy, vybudování nových sprch, bylo vymalováno a natřeno dveře v celé budově, nově vybavena ředitelna, sborovna a školní kuchyňka, opraven nábytek.

90 let založení školy se slavilo dnem otevřených dveří a společenským večerem v KD Opatov.

V r. 1996/97 již sportovní třída moderních gymnastek úspěšně reprezentuje školu. Byla rovněž otevřena nová učebna informatiky.

1. 3. 1997 vzniká Rada školy, která projednává výroční zprávu školy a kontroluje výsledky hospodaření. Svou práci začíná školní psycholožka. Je vidět značný příklon školy ke komunikaci s rodiči, škola se snaží být maximálně „otevřená“. Vznikla stravovací komise, učitelé mají své konzultační hodiny, škola vydává 3x ročně informační zpravodaj pro rodiče.

V r. 1998/99 jsou rekonstruovány podlahy, opraven vstup do zad. traktu a zřízena druhá počítačová učebna. Škola úzce spolupracuje s TJ Chodov. Sportovní škola chce dostat svému jménu a tak organizuje dva sportovní dny ročně i pro žáky nespportovních tříd.

V r. 1999/2000, díky prostředkům Kolegia rodičů, byla **škola připojena na internet**. Budova byla vymalována, opraveny krovy a střecha, byla započata půdní vestavba, opraveny vstupní dveře. Škola teď nese **název ZŠ Chodov** a vzniklo nové logo školy. Při rekonstrukci podkroví byl nalezen původní cenný hodinový stroj, který byl odborně opraven a znovu osazen do štítu na průčelí školy.

V r. 2001/02 bylo **dokončeno venkovní víceúčelové hřiště**, které částečně kompenzuje nedostatek ZŠ Chodov – stále neexistující vlastní tělocvičnu. Po desetiletí jsou pro tělesnou výchovu využívány prostory TJ Chodov. Kolegium rodičů a přátel školy se schází 4x ročně. Pořádají se dny otevřených dveří pro SŠ a SOU s účastí 17 škol. Tato akce má poskytnout žákům vyšších ročníků i veřejnosti lepší přehled o možném studijním a pracovním uplatnění po vchození ZŠ.

Škola si v r. 2002/03 podala žádost o svěřeni budovy do vlastní péče.

V r. 2003/04 byla konečně **realizována vytoužená přístavba nové školní kuchyně a jídelny** (východní křídlo) a v březnu 2004 dána do provozu. Firma Gorenje poskytla 100.000 Kč na nové nádobí, McDonald's zase věnovala židle do jídelny.

Kontrola KO MČ Prahy 11 shledala hospodaření školy efektivním a Česká školní inspekce rovněž vydala škole kladné hodnocení.

Rok **2005/06 je rokem 100. výročí školy**, které bylo náležitě oslaveno. Konala se výstava o historii školy (s velkým ohlasem veřejnosti), oslavy v TOP Hotelu, byl vydán historický kalendář a pamětní mince.

Tímto rokem sice zápis v kronice končí, nekončí však historie školy, která se v létě r. 2006 dočkala vlastní tělocvičny.

III.

UČITELSKÝ SBOR A JEHO PROMĚNY, VYUČOVACÍ PŘEDMĚTY

Začátky chodovské školy byly velmi skromné. Zakládajícím a jediným učitelem od r. 1868 byl František Netušil (dříve podučitel v Hostivaři), který v prvních letech sám realizoval výuku v přeplněné jednotřídce. S počtem tříd přibývali další členové učitelského sboru. Takto vypadala platová tabulka z 21. 1. 1870, která stanovuje jejich roční služné:

IV. platová třída	400 Zl
III. platová třída	500 Zl
II. platová třída	600 Zl
I. platová třída	700 Zl
Funkční přídavek 50 Zl, později od II. plat. třídy přídavek 100 Zl.	
Po pěti letech služby přídavek ve výši 10 % služného.	

Úprava platů z ledna 1903 stanovila, že podučitelská místa přecházejí v učitelská místa II. platové třídy. Osoby učitelské s vysvědčením dospělosti se stávají zatímními učiteli. Jejich roční služné vypadalo takto:

Zatímní učitelé	900 Korun
Osoby učitelské s vysvědčením způsobilosti na obecných školách (zatímní nebo definitivní) na místech učitelských II. třídy	1200 Korun
Místa učitelská I. třídy	1600 Korun
Místa učitelská na měšťanských školách	2000 Korun
Zvýšení služného po pěti letech na obecních školách	200 Korun
Zvýšení služného na měšťankách	250 Korun

Pečlivou rukou kronikáře je na začátku každého roku malebně vyveden seznam učitelů, odkud který přišel a jakou pracovní kariéru má již za sebou, jak je rozdělena výuka apod. Sbor je vždy převážně mužský, pouze na ženské ruční práce je zaměstnána učitelka. Světová válka způsobila velký personální nedostatek, odvedení učitelé jsou zastupováni penzisty, učitelé se „vypůjčují“ i ze vzdálených okresů.

Během válečných let jsou učitelé pověřeni úkolem dohlížet na děti i během školních prázdnin, jelikož dětem doma chybí otcové. „*Proto ujal se učitelstvo akce, by v době prázdnin na mravné chování a práci přihlíželo, což také láskyplně dělalo... Takto byly dívky vždy zaměstnány pod dohledem tak, že jejich mravnost nebyla ohrožena.*“ (2.)

Pro představu o odměně učitelů na sklonku habsburské monarchie, uvádím platovou tabulku z 1. 1. 1918 :

Funkce	Služné	Zvýšení	Funkční přípl.	Aktivní přípl.	Celkem plat
řídící učitel	1.600 K	2.000 K	300 K	450 K	4.350 K
definitivní učitel	1.600 K			360 K	1.960 K

Válka přinesla státním zaměstnancům ještě tzv. drahotní přídavky. Byly rozděleny takto:

Drahotní přídavky od 1. 1. - 30. 6. 1919			
řídící učitel	3.504 K	2. def. učitel	1.596 K
1. def. učitel	2.196 K	učitelka	1.212 K

Od r. 1923 je výuka náboženství je rozdělena podle vyznání, objevují se nové předměty: občanská nauka a výchova, ruční práce výchovné, domácí nauka (pro dívky 8. školního roku). Učitelé jsou hnacím motorem mnoha mimoškolních aktivit, z nichž většina po válce směřovala k obnově národního hospodářství, pomoci chudým, zvelebení obce, národnímu uvědomění, upevnění národních tradic apod.

Občas nalézáme v kronice záznam o zdravotní dovolené některého z učitelů (nejednou trvala i několik měsíců), v r. 1932/33 je zmínka o odchodu provdané učitelky na mateřskou dovolenou, ze které se posléze také stala zdravotní dovolená. O to spíše je překvapivá zpráva o propuštění vdaných učitelek 31.1.1939 dle vládního nařízení 379/38.

Po 2. světové válce, která znamenala citelný úbytek mužské populace, se školství velmi rychle feminizuje a kromě ředitele, jeho zástupce a topiče je brzy učitelský sbor čistě ženský.

Nástup komunistů k moci v r. 1948 se záhy projevuje i v učitelském sboru, 2. března 1948 při učitelské schůzi všichni členové sboru složili blíže nespecifikovaný slib, *dle kontextu se patrně jednalo o vyjádření loajality k nové vládě K.Gottwalda.*

Od r.1949/1950 je zahájena výuka ruštiny (předmět náboženství přetrvává), jsou založeny doučovací skupiny. Objevují se socialistické závazky učitelstva.

V r. 1953/54 se konal první branný závod.

V r. 1955 se členové ZO KSČ (patrně z řad učitelů) zavazují ke zvláštní péči o děti. V témže roce se objevují stížnosti na špatný zdravotní stav učitelstva, který vede k častému suplování a dalším problémům. V r. 1956 byly ve škole na praxi dvě studentky učitelství z Jiráskovy pedagogické školy.

Padesátá léta jsou ve znamení schůzí, aktivity ZO KSČ a ZV ROH, socialistických závazků, průkopnických závazků, ideopolitických školení učitelů, naprostého odklonu od národních tradic a bezbřehého obdivování sovětských vzorů, hrdinů, slavení sovětských svátků apod. Stupňuje se tlak na učitele a žáky, aby se zapojili do struktur KSČ, komunistických svazů mládeže, pionýra. Jeden příklad za všechny: zatímco do místního Sokola se přihlásilo přes 200 dětí, do pionýrského oddílu jen necelých 40. Nepříznivé situaci se odpomohlo tím, že pionýři mohli jet zdarma na dvoutýdenní ozdravný pobyt do rekreačního zařízení patronátního nár. podniku Sanitas. Příští rok již pochopitelně bylo pionýrů více.

V r. 1959/60 nacházíme poznámku, že na předmět náboženství se přihlásilo jen 20 žáků a proto nebude vyučován.

V r. 1961 se konal logopedický kurs již pro 60 dětí. O rok později nacházíme zmínku o školní družině. Za účelem nalezení uplatnění pro vycházející žáky pracuje při škole rozmišřovací komise. Učitelé vedou žáky k účasti na matematických, fyzikálních a biologických olympiádách, ale také k soutěžím typu „Puškinův památník“.

V r. 1965/66 byla zavedena vnitřní diferenciaci devátých ročníků v matematice a českém jazyce (podle schopností). O rok později dochází i k vnější diferenciaci, a to na praktickou a studijní třídu.

V r. 1968/69 je zmínka o „poloodborném vyučování“, jedná se o předměty hudební a výtvarná výchova a ruský jazyk. O rok později je věnována zvýšená pozornost ideově – politické výchově a politickému a odbornému vzdělávání učitelů. V tomto duchu jsou pak i hodnoceni. V r. 1970 činí učitelé závazky na počest 50. výr. založení KSČ.

Jsou zavedeny nepovinné předměty, jako praktická cvičení z chemie, výtvarná výchova, kurz šití. V předmětech se soutěží.

V r. 1975/76 se objevuje dopravní výchova, formou přednášek školním rozhlasem a následnou výukou. V r. 1976/77 začíná plavecký výcvik 3. a 4. tříd v TJ Slavia v Edenu.

Od r. 1976 se učitelé potýkají s novou koncepcí výuky, jejímž důsledkem byl vznik problémů se školní nezralostí u některých dětí a začalo docházet k odkladům školní docházky.

V zápise z r. 1983/84 jsme informováni o „kádrových změnách“ v učitelském sboru, o počtu žáků však nikoliv. Do systému předmětů byla začleněna branná výchova.

Po 17.11.1989 došlo v důsledku protikomunistického převratu ke změnám učebních plánů. Rázem přestala platit vedoucí úloha KSČ a mnoho učebnic díky tendenci zmanipulovanosti ztratilo svou platnost. Učitelé se učí samostatnému myšlení a dostávají větší svobodu pro vlastní pojetí výuky, zejména v občanské nauce a dějepisu se otvírá možnost volby témat. Příchod demokracie však znamenal i počátek strastiplné cesty k jejímu hlubšímu pochopení. Kronikář konstatuje, že výchovné cíle tohoto roku nebyly splněny, jelikož žáci zaměňují pojem svoboda a demokracie s představou, že není třeba dodržovat základní slušnost .

Od dalšího školního roku jsou vyučovány nové předměty – anglický a německý jazyk (je nabízena i nepovinná angličtina pro prvňáčky). Učitelé se zaměřují na zlepšení pracovní kázně žáků. V 6. ročníku je diferencována výuka ČJ podle schopností dětí.

Podařilo se navázat spolupráci s rakouskou školou v St. Katharein/Lg, takže děti a učitelé mohli začít jezdit na **výměnné pobyty**.

V r. 1992/93 se objevují stížnosti na velkou nemocnost v učitelském sboru, díky platovým podmínkám a dalším změnám ve školství část učitelů odchází do jiných oborů a ve škole jich začíná být nedostatek.

Tělesná výchova je stále vyučována v TJ Chodov, jelikož škola nemá vlastní tělocvičnu. *TV dlouho nefungovala jako samostatný předmět. Z kroniky není zřejmé, kdy její výuka začala, ale před válkou měly děti značný počet hodin pracovního vyučování ve školní zahradě, kde se pohybovaly na čerstvém vzduchu v dostatečné míře. Nadto bylo mnoho žáků členy místní Sokolské jednoty, takže cvičilo ve svém volném čase. Od 50. let žáci cvičili na spartakiády a účastnili se tzv. „Běhu vítězství“ (vždy k 1. máji).*

V r. 1996/97 se koná desetidenní jazykový kurz angličtiny přímo v Anglii a nadále pokračují výměnné pobyty se spřátelenou rakouskou školou.

Učitelé se učí využívat nové počítačové učebny s připojením na internet. Tradice matematických, zeměpisných a jiných olympiád je stále živá a učitelé na tyto soutěže své nadané žáky stále připravují.

Pro budoucí prvňáčky je pořádána „**škola nanečisto**“, kde se začínající žáčci mají zbavit případného strachu ze školního prostředí a kde mohou „docvičit“ potřebné dovednosti před nástupem školní docházky.

Učitelé připravují se žáky tzv. „**projektové dny**“ k netradičnímu vyučování důležitých průřezových témat (během školního roku je jich realizováno 3 - 5). Je kladen velký důraz na prevenci sociálně – patologických jevů a zneužívání návykových látek.

V r. 2003/04 prošli pedagogové kurzem počítačové gramotnosti, zdravotnickým kurzem, kurzem prožitkové pedagogiky a dalšími doškolovacími akcemi. Dvě výchovné poradkyně (každá pro jeden stupeň školy) zpracovávají individuální vzdělávací plány pro integrované žáky. Celý pedagogický sbor je veden ke zlepšování odborné kvalifikace.

IV.

SOCIÁLNÍ A ZDRAVOTNÍ PÉČE O ŽÁKY

Škola vždycky představovala důležitý (a kromě církevních charitativních aktivit dříve také často jediný) článek sociální péče o žáky z chudých vrstev. Zpočátku se tato skutečnost projevuje již zmíněným způsobem např. v péči učitelů o mravné chování žáků v době válečných prázdnin, kdy doma chyběli otcové.

Při **veřejných sbírkách a besídkách** bylo vždy pamatováno na potřeby nejchudších, sbíralo se pro ně ošacení i potraviny, děti byly vedeny k šetrnosti a hospodárnému využívání všech svěřených prostředků. V době 1. svět. války bylo i **zápisné** (vždy ve výši 6 – 7K) věnováno na sirotky po padlých vojácích.

I mezi ctihodnými učiteli se však našla černá ovce, podučitel F. Kejnar byl v r. 1888 trestně stíhán pro zneuctívání dívek I. třídy ve svém bytě.

Nejen škola, ale i **místní spolky** přispívaly sociálně slabým dětem, např. v r. 1921 dala Dělnická tělocvičná jednota 200 K a podpůrný spolek Vlastimil 50 K na vypravení chudých žáků na výlet do Karlova Týna. Na vánočních besídkách se vždy pamatovalo na podarování chudých dětí bohatšími.

Zajímavý je počín Hostivařské spořitelny, která v r. 1924 poprvé všem dětem školy rozdala **spořitelní knížky** s vkladem 1 K ve snaze vést děti ke spořivosti. Tato aktivita se stala tradicí a každoročně pak malí prvňáčci byli takto (později už s počátečním vkladem 5 K) podporováni až do začátku 2. svět. války.

Dobročinné aktivity školáků však nebyly obráceny jen do vlastních řad. V kronice (2.) se u letopočtu 1926 dočítáme dojemnou historku o tom, jak žáci chodovské školy sklidili na školním pozemku bohatou úrodu ovoce a nejenže z něj profitovali sami (dostávali je ke svačině), část úrody rozdali chudým občanům obce, ale poslali také bedničku toho nejpěknějšího ovoce slepým dětem do ústavu na Kampě spolu se srdečným dopisem.

Odměnou jim bylo poděkování psané vypichovaným písmem (a vložené dnes do kroniky), jež doslova cituji: „Slavná správa školy! Byly jsme mile dojaty tím, že ráčíte v ta mladá dětská srděčka vštěpovati lásku a soucit k trpícím. Bůh žehnej za to Vám i Vašemu dílu. My vzdáváme náš nejuctivější dík. Vždy vděčné nevidomé chovanky Útulny slepých dívek v Praze III na Kampě.“

V témže roce zemřel jeden žák školy na tuberkulózu kostí a spolužáci místo věnce věnovali 30 K Jedličkovu ústavu (ve kterém chlapec pravděpodobně před svou smrtí pobýval).

V r. 1930 se dočítáme o dalším zločinu spáchaném na školních dívkách, tentokrát však nikoliv vinou některého z učitelů, nýbrž vedoucího materiálního obchodu Bartoše, který lákal na sladkosti a cetky do obchodu nevyvinuté dívky ve věku 9 – 11 let a tam je znásilňoval. Tato smutná událost otřásla snažením učitelského sboru o mravní výchovu dětí.

Od zimy r. 1931 započalo školní **stravování chudých dětí**, vařilo se po 85 zimních dní pro 100 dětí. Akce byla podporována z veřejné sbírky (přispěli hasiči, zednáři, spolky, obec i občané). Tento typ pomoci byl pak realizován i v dalších letech.

V r. 1934 byla poskytována **sociální péče dětem nezaměstnaných** a podařilo se poslat 30 z nich do dětské ozdravovny, rozdat jim šaty a boty a připravit pro ně vánoční nadílku, vč. rozdání 110 ks vánoček. Na tuto soc. péči bylo vydáno 7119 Kč (štedře přispěla Republikánská strana zemědělců a maloročníků).

Pokud se vyskytla **epidemie některé nakažlivé nemoci**, bývala škola na nezbytnou ochrannou dobu zavírána. Jednalo se např. o chřipku (1890, 1918, 1945), spalničky (1896, 1902, 1938, 1945), spálu (1899, 1950), záškrť (1932 s úmrtím jednoho žáka). Po takovéto epidemii byla škola vždy řádně desinfikována.

V r. 1927/28 začal o zdravotní výchově ve škole příležitostně přednášet Československý červený kříž (dále ČSČK).

Důvodem k zavření školy býval také **nedostatek paliva** (1900 po stávce horníků, 1918, 1919 a mnohokrát potom). Někdy byly žákům prodlouženy letní prázdniny (např. v r. 1919), aby mohly pomáhat při žňových pracích, pokud bylo letní počasí nepříznivé a sklízelo se pozdě.

V r. 1938/39 je pořádána sbírka pro děti v ohroženém pohraničí. V říjnu 1939 Ministerstvo školství a národní osvěty zastavuje vyučování pro šířící se obrnu, válečná a poválečná léta se vyznačovala i nedostatkem otopu.

V r. 1946 se poprvé uskutečnila školní **lékařská prohlídka** dětí, která se pak pravidelně opakuje, lékař provádí i tuberkulinové a rentgenové prohlídky žáků.

Po válce se opět pro děti vaří, na potraviny přispívají spolky, ČSČK, spolek amerických Čechů „Včelka“ apod.

V r. 1947 jsou děti při prohlídce říčanským lékařem očkované proti záškrť. V r. 1948 proběhla školou vlna planých neštovic.

Od února 1949 se konají prohlídky (i opravy) dětského chrupu, v témže roce dánská lékařka očkuje děti proti TBC.

Od r. 1949/50 je ustanovena školní lékařka v socialistickém závazku, která pravidelně prohlíží děti. Dětem je přednášeno o zubech a jejich ošetřování.

Nad školou přebírá patronát n.p. Sanitas, který provádí lékařské prohlídky a kontrolu zraku žáků.

V tomto roce byly dětem zdarma podávány **svačiny** (žemle a mléko).

1.10.1951 je zřízeno zvláštní odd. tělocviku, do kterého se zapsalo 40 žáků.

Od r. 1952 je prováděna fluorizace zubů dětí, pokračuje se v očních a zdravotních prohlídkách, ČSČK má již 350 členů z 11 tříd školy.

Dvoutýdenní zotavovací pobyt (v zotavovně n. p. Sanitas) byl poskytnut dětem z pionýrského oddílu.

Od r. 1952/53 se již **pravidelně vaří školní obědy** a podávají se svačiny.

Rok 1954/55 přinesl vlnu infekční žloutenky, takže škola musela být zavřena. To se pak v jiných variantách a letech opakovalo ještě mnohokrát (s chřipkou, slintavkou v JZD, úplavicí, neštovicemi, spalničkami, spálou, příušnicemi), vždy spojeno s karanténou žáků a desinfekcí.

Tělesná výchova se stále provozuje mimoškolně, avšak škola pronajímá hřiště od TJ Slavoj, žáci nacvičují na spartakiády a v r. 1970 už mají 3 hod tělocviku týdně.

V r. 1962 začínají školy v přírodě.

V r. 1965 byla zorganizována beseda o kouření. O volnočasové aktivity dětí se od 60. let stará školní družina a zájmové kroužky.

Takto strukturovaná zdravotní péče o školní děti a mládež probíhá až do r. 1989. V důsledku strukturálních změn zdravotnictví pak přechází zájem i zodpovědnost o zdravotní stav nezletilých dětí z institucí výhradně na rodiče.

V.

ŠKOLNÍ SLAVNOSTI A TYPICKÉ MIMOŠKOLNÍ AKTIVITY ŽÁKŮ A UČITELŮ ŠKOLY

Ze zápisů školní kroniky se skládá zajímavá mozaika ilustrující postoje a zájmy českého „školního lidu“ v průběhu posledního století. Předně je kronikář vždy loajální vůči stávajícímu státnímu zřízení, kronika není místem k vyjadřování občanské nespokojenosti apod. Koncem 19. a poč. 20. stol. je oslavován dobrý monarcha a ve škole i obci se konají slavnosti k oslavám jeho narozenin, jmenin, korunovace, truchlí se nad jeho skolem. Školní rok vždy začíná i končí bohoslužbou v hostivařském chrámu. Další slavností bývá veřejné přezkušování ke konci školního roku.

Pokud se v obci děje něco významného, školní mládež nikdy nechybí, účastní se sázení památných stromů, průvodů k oslavám státních (panovníkových) svátků apod.

Zvláštním impulzem pro velkou vlnu pronárodního nadšení je **vznik Československa**, kdy se oslavovanou osobou stává T.G.Masaryk (jeho narozeniny i jmeniny jsou svátkem i pro děti, tématem besídek i dobročinných akcí) a další čeští národní hrdinové (Jan Žižka, spisovatelé a básníci...). Na konci roku je vždy slavnostně připomínán odkaz Mistra Jana Husa, 28. říjen je slaven jako Den svobody. V prosinci jsou pořádány besídky pro veřejnost, z jejichž výtěžku jsou pak pořizovány školní pomůcky, nebo je organizována pomoc chudým dětem. Žáci se zúčastňují slavností v r. 1921, když jsou z italské fronty přivezeny ostatky 42 legionářů popravených rakouskou justicí a slavnostně pohřbeny na Olšanech. 4. 9. 1921 nechybí žáci u odhalení pomníku chodovským vojínům padlým ve světové válce. V r. 1922 jsou na smutečném shromáždění k úmrtí zastřeleného JUDr. Aloise Rašína. 28. 10. 1923 při oslavě besídce děti skládají republikánský slib. Před koncem školního roku se děti vydávají na vlastivědné výlety.

Od r. 1926 starší žáci vstupují do řad dorostu ČSČK.

27.10. 1929 je slaveno 1000. výr. smrti knížete Václava. V r. 1930 zemřel Alois Jirásek a ve škole byl uspořádán večer jeho díla. Konají se výstavy školních prací ve třídách.

V r. 1934 se žáci poprvé vypravili i do Národního divadla na představení Prodaná nevěsta.

Děti naprosto samozřejmě pomáhají během školního roku a zejména o prázdninách při zemědělských pracích, zaměstnávají se na školním pozemku, kde pěstují ovoce, které potom dostávají ve škole jako svačinu.

S blížícím se nebezpečím válečného konfliktu se mění i některé mimoškolní aktivity žáků.

Jsou pořádána cvičení leteckého útoku na Chodov, nacvičuje se chování při poplachu.

K úmrtí T.G. Masaryka v září 1937 se ve škole konají smuteční oslavy.

Po skončení 2. světové války se opět mobilizují síly všech občanů státu k obnovení zničeného hospodářství a nápravě válečných škod. Ve škole jsou pořádány sbírky odpadových hmot a charitativní akce na podporu válečných sirotků. Výnosy z děts. besídek jsou věnovány postiženým školám ve Slezsku.

Po zavedení školního rozhlasu se žáci všech tříd účastní školní rozhlasové besídky na oslavu 28. října.

Od 6. 1. 1946 se z iniciativy rodičů konají pravidelné nedělní dětské besídky s promítáním užitečného filmu a loutkovým divadlem.

21. 2. 1946 se koná rozhlasová oslava narozenin básníka Svatopluka Čecha. Vzpomíná se též na zřízení Rudé armády a jsou položeny kytice na hroby ruských vojáků. Tohoto roku začíná

tradice květnových oslav konce války s lidovými veselnicemi. Prosazují se však také aktivity Svazu přátel SSSR.

10. 5. se koná besídka ke Dni matek.

V červnu probíhá Týden dětské radosti, jehož náplní je besídka dětí MŠ, film „Přehlídka v Moskvě“, výstava dívčích prací a školní výlet na Zbiroh a Točník.

19. 6. 1946 děti poslouchají rozhlasový projev při volbě prezidenta E. Beneše.

Na podzim 1946 se ještě vzpomíná na T.G.M., avšak 28. říjen je spíše oslavou padlých za války, než připomínkou vzniku republiky. Začíná se slavit Ruská říjnová revoluce (rozhlasovým proslovem). V r. 1947 děti slyší projevy k založení Moskvy a květnové oslavy jsou velmi bohaté. Je připomínáno výročí zničení Lidic.

Dále se chodí na výlety a na filmy, konají se besídky, sbírají se léčivé rostliny, papír a odpadové hmoty. Umrті Jana Masaryka si zasloužilo rozhlasovou vzpomínku a k této příležitosti mezi dětmi probíhá sbírka na pomoc dětem Spojených národů.

V r. 1948 byl vyhlášen Týden vzorné práce (k narozeninám Kl. Gottwalda), kdy byla v centru pozornosti včasná docházka, čistota ve třídách a sběr odpadových hmot. Sbírají se hračky, suchary a knihy, je vyhlášena soutěž o nejpozornější čtenáře.

3.1.1949 je vyhlášena pětiletka, v centru zájmu je V. I. Lenin a **toho roku se naposledy vzpomíná výročí T.G. Masaryka**. Místo Dne matek je slaven Mezinárodní den žen.

Žáci podnikají exkurze do nedalekých průmyslových podniků nebo kasáren. Pokračuje tradice Týdnů dětské radosti.

Po r. 1948 je zřejmý rychlý odklon od vlastních národních tradic a zveličování úlohy SSSR a KSČ v životě československých občanů. Neustále je oslavována Rudá armáda, Lenin, horníci, Julius Fučík, bulharské osvobození, J.V. Stalin, květnová revoluce, 1. máj, měsíc československo – sovětského přátelství atd. Děti ve svém volném čase vítají závodníky cyklistického závodu Varšava – Berlín – Praha, sbírají mandelinku bramborovou, lahvičky od léků, příspěvky na děti v Koreji, soutěží ve školním spoření, v branných závodech, běhají štafetu přátelství a míru, vítají Dědu Mráze, navštěvují pionýrský a sokolský oddíl, nacvičují požární poplach apod. Do školy chodí zástupci patronátního podniku a přednáší dětem básně, pionýři jsou slavnostně šátkováni a skládají veřejné sliby. Dorost je nabírán do Svazarmu a ČSM.

V 50. letech při škole **vzniká řada zájmových kroužků**, jako např. mičurinský, technický, zdravotnický, hudební, kroužek lidových kurzů ruštiny, pěvecký, recitační, cyklistický, dramatický, turistický, letecko – modelářský apod.

Žáci navštěvují výchovné koncerty, sbírají druhotné suroviny, slaví Mezinárodní den dětí, nacvičují na spartakiády, zúčastňují se pochodových cvičení. V r. 1960 je první zmínka o **školním lyžařském zájezdu**.

Přítelem chodovské školy je umělec profesor Max Švabinský, který se do Chodova uchýlil na stáří, děti mu chodí blahopřát k narozeninám a on dochází do školy na besedy.

Šedesátá léta se vyznačují stagnací a ústupem veřejných aktivit žáků. Konají se praktická cvičení CO, vznikají nové zájmové kroužky (požárnický, šachový), soutěží se v ruském jazyce, koná se pionýrská olympiáda, chodí se do divadla, kina, na řepnou brigádu, výchovné koncerty, zavítavší sovětští turisté jsou vítáni pohoštěním a kulturním pásmem.

V r. 1964 se koná **první škola v přírodě** (v Labské u Špindlerova Mlýna). Žáci se stávají členy Klubu mladých čtenářů.

Koncem 60. let většina kroužků ukončila svou činnost, protože rodiče nemají zájem v nich pracovat, zůstal jen kroužek letecko – modelářský. Tento stav trval s drobnými obměnami až do „sametové revoluce“, postupně se vytrácel zájem dospělých i dětí o veřejný život, o národní tradice, o politiku.

Po r. 1989 nastává mírný obrat. Mění se struktura školních soutěží. Úbytek peněz pro školství na začátku 90. let dočasně znamenal omezení výjezdů na školy v přírodě. Aktivity školy se začínají obracet k veřejnosti.

V r. 1995 se slaví 90 let školy, toto výročí znamenalo počátek **tradice „školních akademií“**, na kterých děti veřejně vystupují a škola může prezentovat své úspěchy.

Vznikají zájmové kroužky umělecké, sportovní, jazykové i naukové. V r. 1997/98 žáci vydávají školní časopisy Ešus a Leopard. Škola v přírodě má 3 turnusy, jsou pořádány ozdravné pobyty a výjezdy. Oslavy Dne dětí jsou organizovány tak, aby děti bavily (soutěže, skákadlo apod.). V r. 1998 se konal již třetí ples pro rodiče a přátele školy.

V r. 1999/2000 škola zakoupila pec pro keramický kroužek, vzniká kroužek florbalu, aerobiku a sborového zpěvu, v r. 2000/2001 existuje při škole 32 kroužků pro celkem 283 žáků.

Pravidelně se konají Dny otevřených dveří, 1. stupeň navštěvuje Mikuláš s nadílkou. Vzniká tradice rozloučení s devátáky na Chodovské tvrzi. Od r. 2001 se ve škole konají výstavy výtvarných prací umělců i žáků školy „Chodovská paleta“ s účastí veřejnosti. Z výtěžku této výstavy byla částkou 30.000 Kč podpořena ZŠ Kly poškozená povodněmi v r. 2002.

Školu úspěšně reprezentují moderní gymnastky. Navzdory individualizující se společnosti a měnícím se postojům žáků se škola stále snaží děti nejen plnohodnotně vzdělávat, ale starat se i o jejich volný čas a předcházet tak nepříjemným sociálně – patologickým jevům současnosti.

VI.

ZÁVĚR

Bádání ve školních kronikách bylo strhujícím zážitkem, kdy blízká i vzdálená historie skrze rukou psané řádky kronik vyvstává jako živá. Při čtení nejstarších záznamů jsem pocítovala důstojnost a úctyhodnost kronikáře (zpravidla řídícího učitele), při zápisech z 50. let 20. stol. mě mrazilo v zádech nad neuvěřitelným protidemokratickým obratem a při čtení stránek ze 70. a 80. let 20. stol. se mi svíral žaludek, jako by se mě dotkla všechna normalistická ubohost a bída mých vlastních školních let.

Vzhledem k tomu, jak je takováto exkurze do minulosti zajímavá a poučná, doufám, že se tradice psaní školních kronik udrží, přestože ji nenařizuje žádný zákon.